

LISA 6 Ainevaldkond “Kunstiained”

Ainevaldkonda kuuluvad:

- muusikaõpetus (I ja II kooliastmes);
- kunstiõpetus (I ja II kooliastmes).

Kunstipädevus

Põhikoolis on kunstivaldkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks kujundada õpilastes eakohane kunstipädevus: suutlikkus mõista kunstide mitmekesisust, arutleda kunsti ja muusika teemadel; väärtustada lähiümbruse, Eesti ja maailma kultuuripärandit; näha eri ajastute ja nüüdisaja kultuuri suhet; kasutada kunsti ja muusika väljendusvahendeid isiklikuks ja kollektiivseks loominguliseks tegevuseks, väärtustada enda ja kaaslaste loomingut.

Kunstivaldkonna ainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab enda loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb eakohaste kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle, oskab kujundada oma arvamust ning väljendada kunsti abil emotsioone;
- väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb nii individuaal- kui ka koostööprojektides ning peab tähtsaks lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib erinevaid kultuurinähtusi;
- väärtustab ja hoiab Eesti ning siin elavate rahvusvähemuste kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, seostab kunsti ja kultuuri ning teaduse ja tehnoloogia arengut nii minevikus kui ka tänapäeval;
- omab ülevaadet kunstivaldkonnaga seonduvatest elukutsesest, ametitest ja edasiõppimise võimalustest

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Kunstivaldkond võimaldab kujundada kõiki üldpädevusi igapäevases õppetöös nii teooria kui ka praktiliste tegevuste kaudu. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja -hinnangute – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega sobiliku õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Üldpädevuste kujundamisel on oluline kooli ning kodu koostöö.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstid rõhutavad kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitud kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunste eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Kunstiainete uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühismusiitsemine ja ühistes kunstiprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Kunstiained teadvustavad inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Pidev tagasiside andmine ja eneseanalüüsi oskuse arendamine aitavad tundma õppida oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset minapilti. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide kaudu, mis võimaldavad õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes olukordades. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest jms rääkimine, kasutades kirjelduses nii korrektset emakeelt kui ka ainespetsiifilist terminoloogiat. Tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskust ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ning loovtööde koostamine eeldab oskust mõista teabetekste ning suunab kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (tekst, joonis, skeem, tabel, graafik jms). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise.

Ettevõtlikkuspädevus. Kujunemist toetavad kunstides üksi- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäeva elu nähtustega. Kunstide valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus. Arengut toetavad kunstides rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida kunstikategoriasid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid.

Digipädevus. Kunstiaineid õppides kasutatakse digivahendeid teabe otsimiseks, kogumiseks, töötlemiseks ja esitamiseks. Kogutud teavet rakendatakse loovtöodes eesmärgipäraselt. Õpitakse loominguga tegelemiseks valima ainespetsiifiliselt vajalikke digivahendeid. Õppides ning digitaalset sisu luues ja säilitades kasutatakse erinevaid audiovisuaalseid ning muid multimeediumi vahendeid ja rakendusi. Ollakse teadlik autoriõiguste järgimise kohustusest digikeskkonnas. Suurendatakse teadlikkust digivahendite rakendamise kaasneda võivatest terviseriskidest ja internetis loomingu jagamise turvalisusest.

Kunstiainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Nüüdisaegne kultuur on interdistsiplinaarne. Kunstiained on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisiga. Kunsti aineseks on inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm erinevates avaldumisvormides. Teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstivaldkonna õppeainete loomulik osa ning valdkondadeüleseks lõiminguks on palju võimalusi. Eri kultuuridega tutvutakse paljudes teiste valdkondade õppeainetes (keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus) ning kujundatakse seeläbi väärtushoiakuid ja teadvustatakse maailma kultuurilist mitmekesisust. Kunstiainetes keskendutakse võrreldes teiste õppeainetega kontsentreeritumalt kultuuridevahelise dialoogi mõtestamisele ja loovuse kasutamisele nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana. Mitmes ainevaldkonnas – keeltes ja kirjanduses, matemaatikas, tehnoloogias, kehalises kasvatuses – kasutatakse kunstiainetega kattuvaid mõisteid (nt kompositsioon, struktuur, mõõdud, nurgad, geomeetrilised kujundid, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jms). Kunstivaldkonna õppeainetes toetutakse teistes õppeainetes omandatud teadmistele, samas süvendatakse ja visualiseeritakse neid teadmisi. Praktiliste tegevuste kaudu kujundatakse arusaama, et teadmised ja pädevused on omavahel seotud ja igapäevaelus rakendatavad. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid võimaldavad lõimida kunstiaineid teiste ainevaldkondadega ja kujundada pädevusi.

Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste nimete ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;
- loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele;
- füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;
- matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
- kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Kunstiaineid on võimalik seostada kõigi läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade puhul, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel lähtutakse kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Teemad „**Väärtused ja kõlblus**” ning „**Kultuuriline identiteet**” on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teema „**Elukestev õpe ja karjääri kavandamine**” seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiatega, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „**Tehnoloogia ja innovatsioon**” on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**” lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „**Tervis ja ohutus**”. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe. Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele.

Kunstide eriline panus teemade „**Keskkond ja jätkusuutlik areng**” ning „**Teabekeskond**” käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgsed oskusi nagu informatsiooni leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

Hindamine

Hindamine toimub põhikooli riikliku õppekava lisa 6 punkti 1.8 järgi arvestades Hiiumaa Vabakooli õppekava üldosas kirjeldatud hindamise põhimõtteid.

Muusikaõpetus

Muusikaõpetus waldorfkoolis

Muusikaõpetus toimub regulaarsete nädalatundidena, 2 korda nädalas. Muusikaõpetust viib reeglina läbi vastava erialase ettevalmistusega spetsialist. Muusikaõpetust toetavad klassiõpetaja poolt põhitunni rütmilises osas läbiviidavad rütmilised ja koordinaatsiooni harjutused, laulu- ja liikumismängud, flöödimängu harjutamine. Lisaks muusikaõpetusele leiab muusika ja sellega seostuvad teemad erineval viisil koha ka teistes õppeainetes. Muusikaõpetuse olulisteks väljunditeks on waldorfkoolis regulaarselt toimuvad kuupeod ja aastaringi pühade tähistamine.

Muusikaharidus on oluline osa hingeharidusest - vaid hingega on võimalik tajuda muusika keelt. Vastukaaluna tänapäeva tarbijaühiskonnale peab iga kunstiõpetus, s.h. muusika, keskenduma eelkõige kunsti praktilis-tegevuslikule aspektile. Kui kunstiõpetus tahab anda arusaamist kaasaegsest kunstiloomest, peab ta kasvatama kaaskunstnikke, sest ainult sellisena on võimalik tänapäeva kunsti elamuslikult mõista. Muusikaõpetuse põhitegevused on kuulamine, laulmine, pillimäng, liikumine. Peale hingeosa on muusikas, sarnaselt inimkeelele, ka arusaamis- ehk tunnetuslik osa, mida mõistame muusikateooria, helikeele jms-na. Muusikalise kirjaoskuse põhialused omandatakse muusikalise tegevuse kaudu. Muusikateooria ja muusikaajaloo käsitlemine lisanduvad teisel kooliastmel.

Muusika ilu sünnib valdavalt koostegemise tulemusena. Seega on muusikaõpetusel tähtis sotsiaalne ülesanne. Musitseerimine eeldab järjepidevat harjutamist, millel on oluline roll tahtekasvatuses. Harjutamise tulemusena on võimalik kogeda ilu ja harmooniat.

Muusikaõpetuse metoodilis-didaktiliseks printsiibiks on inimeseõpetus ja lapse arengupsühholoogia. Kuni 9. eluaastani moodustavad lapse hingejõud – mõte, tunne, tahe - veel terviku, üks toimib teises. Muusikalise vastavuse lapse hingekonfiguratsiooniga leiame kvindimeeleolus, milles domineerib vabalt voolav **meloodia**. Harmoonilisi akordielemente veel pole, samuti põhitooni või meetrumit. Vabaltvõnkuv rütm seostub sisse- ja väljahingamisrütmidega. Kvindimeeleolu kogemine on oluliseks lähtepunktiks hilisemale modernse muusika mõistmisele. Tunni ülesehituse märksõnadeks on mäng, loomingulisus, improvisatsioon. Liikumine, mäng ja laul põimuvad omavahel, moodustades veel struktureerimata terviku. Kogu muusikalist tegevust saadab õpetaja jutustusega loodud kujutluspilt.

Pärast 9. eluaasta murrangut otsitakse traditsioonilist, maisemat muusikavormi. Meloodiast olulisemaks muutub **harmoonia**. Diatooniline, klassikalisel kadentsil põhinev harmoonia ja sellest lähtuv meloodia ning meetrumile tuginev rütm saavad didaktika sisuks. Kui enne töötab muusikaõpetaja lapsest lähtudes, siis nüüd juhib ta last nn valmis muusika juurde. Algab noodikirja õpetus.

Kõikides vanuseastmetes on oluline pillidel musitseerimine. Instrumentidel mängimine võimaldab tajuda muusikat objektiivsena. Instrumendi kõlavärv ja heliline diapason peavad

vastama eeltoodud metoodilis-didaktilistele printsiipidele.

Igast waldorfkooli klassist moodustub kõikidest õpilastest koosnev klassiansambel, mis ühiselt õpitud laule ja instrumentaalpalu nii kooli kuupidudel kui muudel üritustel ette kannab. See võimaldab ühelt poolt muusikalise harjutamise loomuliku protsessi kogemist – pala valik, harjutamine, koosmäng, ettekanne - teiselt poolt mitte vähemolulist empaatilist teiste kuulamist. Ansamblitöö eeldab õpetaja leidlikkust ja professionaalsust, et leida ka vähemvõimekaile jõukohane tegevus koosmusitseerimisel.

Kõik 1.- 3. klassi õpilased moodustavad mudilaskoori. Selles vanuseastmes on väga oluline, et kõik lapsed saaksid võimalikult palju koos eakaaslastega laulda. Kuulates teisi ning toetudes õpetaja häälele, õpib laps üha enam oma häält juhtima.

Laulmine ja hääle arendamine.

Waldorfkoolide laulmine ning häälekool toetub Werbeck-laulmise põhimõtetele.

Tähelepanu pööratakse kolmele põhilisele töövaldkonnale: hingamine, häälikute moodustamine ja kuulamine (sks k *das Lauschen*).

Esimesel kooliastmel on suur roll hääle arendamisel just nimelt kuulamisel. Rudolf Steiner vaatles kõrva ja kõrisõlme kui seostatud organit, mille osad üksteist mõjutavad ja üksteisega ühendust peavad. Sel põhimõttel loodi laulutraapia kurtidele lastele, mille käigus kasutatakse tervet osa – kõrisõlme ning see hakkab mõjuma haigele osale – kõrvale. Selle alusel on võimalik mõista, et ka viisipidamatus on puudujääk kõrva ja kõrisõlme ühenduse vahel. Häälevabastamise koolis saab see seotus kahe lahutatud ja samas kokkukuuluva organi vahel kiiresti selgeks. Peen kvalitatiivne töö, mida häälepaelte ja kõla kallal tehakse, avaldab mõju meie meeleorganile – kõrvale. Kuulamine muutetakse aktiivseks – see areneb ja muutub loovaks. Ka vastupidi – arendatud kuulamine suudab esitada suuremaid nõudmisi kõlatöele.

Sageli on alla 10-aastaste laste viisipidamatuse põhjuseks nn “laisk kõrv”. Kui lapse ümber on pingevaba muusikaline keskkond – talle antakse piisavalt võimalusi laulmiseks, lauldakse a capella, suurt tähelepanu pööratakse kuulamisele - siis enamasti kaob probleem hiljemalt 10-nda eluaasta lõpuks. Seetõttu osalevad waldorfkoolide mudilas- ning lastekooris eranditult kõik õpilased. Hääle lahtilaulmiseks kooris sobivad hästi häälikuharjutused jutustuse saateks ning väikese ulatusega regilaulud.

Kogu I kooliastme muusikaõpetus toetab väärtuspädevuse arengut läbi individuaalse mitmekesisuse hindamise, esteetiliste väärtushinnangute kujundamise, praktilise loomingu tegevuse. Sotsiaalne pädevus areneb praktilistes ühisharjutustes, koosmusitseerimises ja – liikumises, üksteise toetamise väärtustamises ning muusika üle arutledes. Enesemääratluspädevus kujuneb õppides tundma oma huve ja võimeid, harjudes väljendama oma eripära loomingu. Õpipädevus areneb läbi uute oskuste katsetamise ja järjekindla harjutamise. Suhtluspädevust toetab eneseväljendusoskuse arendamine ja kõne, heli, liikumise ja teiste väljendusviiside omavaheline tõlgendamine õppetöös. Ettevõtlikkuspädevus saab tuge improvisatsiooniharjutustest ja nende mõjust loovate lahenduste väärtustamisele.

Läbivad teemad I kooliastme muusikaõpetuses:

„Väärtused ja kõlblus“ seostub avatud ja lugupidava suhtumise tekkimisega muusikalisse ja tantsulisse loomingusse, muusika ja liikumise ilu väärtustamisega.

„Kultuuriline identiteet“ seostub kohaliku kultuuripärandiga tutvumisega. „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine“ seondub muusikalistes kunstides oma võimete ja huvide teadvustamisega.

„Tehnoloogia ja innovatsioon“ seostub kunstiliste praktiliste loovtegevustega. „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ haakub muusikaõpetusega läbi oma ideede katsetamise ja elluviimise.

„Tervis ja ohutus“ seostub ohutusega ühisel liikumisel ja musitseerimisel ning tervise hoidmisega laulmisel, aga eriti muusika ja tantsu teraapilise mõju teadvustamisega. „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ lõimub muusikaõpetusega eelkõige looduses liikudes ja looduse helide ja materjalidega tutvudes, looduse terviklikkust ja ilu kogedes.

Muusika õppe- ja kasvatusesmärgid I kooliastmes

3. klassi lõpetaja:

- osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning vastavalt võimetele üheja/või kahehäälses kooris;
- laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislaule; 4) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- rakendab pillimängu kaasmängudes;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- kirjeldab kuulatavat muusikat suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega;
- väärtustab enese ja teiste loomingut;
- mõistab laulupeo tähendust.

1. klass

Õpetuse juhtmotiivid ning õppeainetevaheline lõimimine

Kogu tegevus tunnis toimub õpetaja jutustuse läbi loodud muusikalises pildis. Omavahel põimuvad liikumine, mäng, pillimäng, laul, improvisatsioon. Lauldakse õpetaja häälele tuginedes ning õpetaja kehahoidu, hingamist ja diktsiooni järele aimates. Meloodia liikumisi, kõrgeid ja madalaid helisid jälgivad lapsed kuulates ja järele lauldes. Lauldud laule mängitakse ka flöödil või mõnel muul instrumendil. Erinevates mängulistest harjutustes tajutakse ja jäljendatakse kõlatugevust.

Kuulatakse muusikalisi üksikheliseid ja erineva kõlavärviga objektide heli. Õpetus toetab loominguulist lähenemist helide tekitamisele. Pillimängu õppimine toimub õpetaja mängu järeleaimamise teel. Arendatakse peenmotoorikat, kuulamisoskust, koosmusitseerimist. Õpitav

kuulamisoskus on laiemas plaanis oluline suhtluspädevuse kujunemisel.

Improviseerimist harjutatakse erinevatel looduslikest materjalidest rütmipillidel. Muusikavormide alguse ja lõpu kogemisega omandatakse algne muusikaline vormitunnetus. Muusikaliste elementide tajumist arendatakse läbi praktilise musitseerimise, mõistetele ei juhitata veel eraldi tähelepanu.

Liikumine muusikalises pildis on otseselt seotud kehalise kasvatusesega. Rütmi ja liikumise ühtsus laulumängudes aitavad toetada muusikaõpetust paljudes erinevates ainetundides, kus laule ja mängu kasutatakse tunni osana.

Pärimuslaulud õppematerjalina nii muusika- kui ka põhitundides ning rahvapillidel musitseerimine tutvustavad lapsele rahvakultuuri traditsioone ning on tähtsad kultuurilise identiteedi kujunemisel.

Rütmi- ja teistegi pillidega musitseerimine annab lapsele võimaluse pille ja nende materjali oma kehaga läbi erinevate meelte tunnetada. Nii toetatakse eelkõige loodusõpetuse, aga ka käsitööõpetuse seisukohalt olulist materjalide ja nende omaduste tundmaõppimist.

Taotletavad õpitulemused

1. klassi lõpetaja:

Väärtused ja hoiakud

- osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühehäälses kooris; ● laulab eesti rahvalaule (sh regilaule);
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- rakendab pillimängu kaasmängudes;
- väärtustab enese ja teiste loomingut;

Laulmine

- laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule ning eesti ja teiste rahvaste laule; ● laulab peast laule „Teele, teele, kurekesed”, „Kevadel” (Juba linnukesed)

Pillimäng

- kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille musitseerimisel;
- on omandanud 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides;

- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu;

Muusikaline liikumine

- tunnetab ning väljendab muusika sisu ja meeleolu;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge;

Omalooming

- loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;

Muusika kuulamine ja muusikalugu

- eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat;
- on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill);
- väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;

Muusikaline kirjaoskus

- mõistab järgnevate helivältuste ja rütmifiguuride tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, muusikapala, salm, refrain;

Õppekäigud

- kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil.

Õppesisu

Laulmine ja hääle arendamine:

Laulumängud, ringmängud.

Aastaringiga seotud pentatoonilised laulud, laste- ja rahvalaulud.

Pillimäng:

Peenmotoorika harjutused: sõrmesalmid, -laulud, -mängud pillimängu toetamiseks.

Mäng pentatoonilisel plokkflöödil. Koosmusitseerimine.

Rütmiharjutused ja -mängud, rütmiline liikumine, rütmilised kaasmängud erinevatel rütmi ja kõlapillidel.

Muusikaline liikumine:

Rütmiharjutused ja - mängud, rütmiline liikumine.
Liikumismängud.
Õpetaja jutustusega seotud vaba muusikaline mäng.

Omalooming:

Õpetaja jutustusega seotud vaba muusikaline mäng: õpetaja jutustus annab lähtepunkti improvisatsiooniks liikumises või helis.

Muusika kuulamine ja muusikalugu:

Kuulamismängud.

Muusikaline kirjaoskus:

Õppekäigul või musitseerimisülesandes kuulud helist rääkimine, selle kirjeldamine või iseloomustamine.

Õppekäigud:

Liikumine looduses, looduse hääle kuulamine; materjalide ja nende kõladega tutvumine.

Soovitav laulu- ja instrumentaalmuusikavara: Riho Päts „Lemmiklaulik I-II“, pentatoonilised laulud ja flöödipalad (õpetaja omalooming enda või tuntud luuletajate salmidele), Anja Riska pentatoonilised laulud.

2. klass

Õpetuse juhtmotiivid ning õppeainetevaheline lõimimine

Tunni ülesehituse märksõnadeks on mäng, loomingulisus, improvisatsioon. Liikumine, mäng ja laul põimuvad omavahel, moodustades veel struktureerimata terviku. Kogu muusikalist tegevust saadab õpetaja jutustusega loodud kujutluspilt.

Improviseerimist harjutatakse erinevatel looduslikest materjalidest rütmipillidel. Muusikavormide alguse ja lõpu kogemisega omandatakse algne muusikaline vormitunnetus. Muusikaliste elementide tajumist arendatakse läbi praktilise musitseerimise, mõistetele ei juhita veel eraldi tähelepanu.

Liikumine muusikalises pildis on otseselt seotud kehalise kasvatus ja eurütmiaõpetusega. Rütmi ja liikumise ühtsus laulumängudes aitavad toetada muusikaõpetust paljudes erinevates ainetundides, kus laule ja mängu kasutatakse tunni osana.

Pärimuslaulud õppematerjalina nii muusika- kui ka põhitundides ning rahvapillidel musitseerimine tutvustavad lapsele rahvakultuuri traditsioone ning on tähtsad kultuurilise identiteedi kujunemisel.

Rütmi- ja teistegi pillidega musitseerimine annab lapsele võimaluse pille ja nende materjali oma kehaga läbi erinevate meelte tunnetada. Nii toetatakse eelkõige loodusõpetuse, aga ka käsitööõpetuse seisukohalt olulist materjalide ja nende omaduste tundmaõppimist.

Vaba musitseerimist kasutatakse ka seotuna värvimeeleolude käsitlemisega kunstiõpetuses – lapsed loovad helisid väga erinevatel pillidel ja muudel kõla tekitamiseks sobilikel esemetel, püüdes edasi anda mingit kokku lepitud meeleolu (või analüüsitakse meeleolu hiljem). Muusikast kõnelemine toetab tugevasti muusikalise kirjaoskuse arengut, laps õpib leidma teistele arusaadavaid viise muusika kirjeldamiseks. Muusika loomine ja kuulamine ja sellest rääkimine arendavad ka lapse ilumeelt ning on olulised väärtuspädevuse kujunemisel.

Taotletavad õpitulemused

2. klassi lõpetaja:

Väärtused ja hoiakud

- osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- mõistab laulupeo tähendust;
- laulab eesti rahvalaule ning peast oma kooliastme ühislaule;
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- väärtustab enese ja teiste loomingut.

Laulmine

- mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule ning eesti ja teiste rahvaste laule; ● laulab peast laule: „Mu koduke” (A. Kiiss), „Kevadpidu” (Elagu kõik ...).

Pillimäng

- kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille;
- on omandanud 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu;

Muusikaline liikumine

- tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; ● tantsib eesti laulu- ja ringmänge;

Omalooming

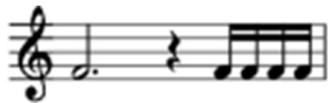
- loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;

Muusika kuulamine ja muusikalugu

- kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, • väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;

Muusikaline kirjaoskus

- mõistab järgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

- mõistab all olevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor;

Õppekäigud

- kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil.

Õppesisu

Laulmine ja hääle arendamine:

Laulumängud, ringmängud.

Aastaringiga seotud pentatoonilised laulud, laste- ja rahvalaulud.

2. klassis lisanduvad vaprusse seotud lood ja laulud (lõimumine põhitunni ja religiooniga - legendid) ning loomalaulud (lõimumine emakeelega - valmid).

Pillimäng:

Peenmotoorika harjutused: sõrmesalvid, -laulud, -mängud pillimängu toetamiseks.

Mäng pentatoonilisel plokkflöödil. Koosmusitseerimine.

Rütmiharjutused ja -mängud, rütmiline liikumine, rütmilised kaasmängud erinevatel rütmi ja kõlapillidel.

Muusikaline liikumine:

Rütmiharjutused ja -mängud, rütmiline liikumine.

Liikumismängud.

Õpetaja jutustusega seotud vaba muusikaline mäng.

Omalooming:

Õpetaja jutustusega seotud vaba muusikaline mäng: õpetaja jutustus annab lähtepunkti improvisatsiooniks liikumises või helis.

Muusika või muu vahendiga loodud meeleolu edastamine liikumise või heli abil.

Muusika kuulamine ja muusikalugu:

Kuulamismängud.

Muusikaline kirjaoskus:

Õppekäigul või musitseerimisülesandes kuulnud helist rääkimine, selle kirjeldamine või iseloomustamine.

Õppekäigud:

Liikumine looduses, looduse häälte kuulamine; materjalide ja nende kõladega tutvumine.

Soovitatav laulu- ja instrumentaalmuusikavara: Riho Päts „Lemmiklaulik I-II“, pentatoonilised laulud ja flöödipalad (õpetaja omalooming enda või tuntud luuletajate salmidel), Anja Riska pentatoonilised laulud.

3. klass

Juhtmotiivid ja õppeainetevaheline lõimimine

Mänguline tegevus läheb üle suunatud muusikaliseks tegevuseks. Muusikaline „grammatika“ ehk noodikirja õpetus algab siis, kui kolmandas klassis minnakse üle põhitooniga seotud diatoonilisele musitseerimisele.

Lauluvarasse lisanduvad diatoonilised ühehäälsed laulud mitmehäälsede lõikudega (kvart- ja kvintkihistused lühemates lõikudes). Lihtsamad kaanonid. Raskuspunkt kirikutonaalse värvinguga lauluvaral (seos Vana Testamendiga). Lihtsamaid laule lauldakse ka noodist, proovitakse noodinimedega laulmist. Õpitakse helikõrguste märkimist noodijoonestikul.

Taktimõõtu õpitakse tundma rütmide kasutamisel ja praktilisel musitseerimisel. Tehakse lihtsamaid rütmidiktaate.

Muusikainstrumentidest võetakse kasutusele diatooniline plokkflööt. Musitseeritakse C-duuris nii noodist kui kuulmise järgi.

Mažoorset ja minoorset meloodiat kogetakse nii laulus kui flöödimängus. Dünaamikat pianost fortenti kogetakse samuti praktilisel musitseerimisel. Lauludes ilmneb üha tugevamini põhitoon e. toonika.

Jätkub vaba improvisatsioon looduslikest materjalidest rütmipillidel.

Noodikirja ja noodinimedega tutvumine on justkui uue keele õppimine. Alustatakse suulisest keeleõpetusest, minnakse üle kirjalikule. Iga uue märgisüsteemi omandamine kujundab õpipädevust, aga ka suhtlemispädevust.

Taktimõõdu õppimine on tihedas seoses matemaatika õppimisega.

Liikumisega seoses tehakse muusika meeleolu tõlgendamise harjutusi, püütakse tõlgendada teise kehakeelt, tõlkida kehakeelt kõnesse ja vastupidi. Arendatakse lapse väljendusoskust, esinemisjulgest. Liikumine muusikameeleolus omab teraapilist mõju. Selle kogemine ja teadvustamine on olulise tähtsusega inimese enesega toimetulekuvõime kujunemisel.

Taotletavad õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

Väärtused ja hoiakud

- osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses kooris;
- laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühilaule; • lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- väärtustab enese ja teiste loomingut.

Laulmine

- laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab peast laule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Tiliseb, tiliseb aisakell” (L. Wirkhaus), „Lapsed, tupp”.

Pillimäng

- kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*’des; • on omandanud 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõttes ning kasutab neid musitseerides;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu;

Muusikaline liikumine

- tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; • tantsib eesti laulu- ja ringmänge;

Omalooming

- loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;

- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;

Muusika kuulamine ja muusikalugu

- on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat;
- kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;
- väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega; • seostab muusikapala selle autoritega.

Muusikaline kirjaoskus

- mõistab järgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

- mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; • tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides; • mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes;
- õpib lauludes tundma JO- ja RA-astmerida;
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana; kaanon, marss, polka, valss, *ostinato*, kaasmäng, eelmäng, vahemäng; rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, *piano*, *forte*, fermaat; märke *latern*, *segno*, *volt*;

Õppekäigud

- kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

Õppesisu

Laulmine ja hääle arendamine:

Diatoonilised laste- ja rahvalaulud. Kirikutonaalse värvinguga lauluvara (lõimumine põhitunni ja religioonitunni teemaga – Vana-Testament). Töölaulud (lõimumine emakeele, kodulooga - vanade ametid). Kaanonid.

Pillimäng:

Peenmotoorika harjutused: sõrmesalmid, -laulud, -mängud pillimängu toetamiseks.

Mäng diatoonilisel plokkflöödil, koosmusitseerimine.
Rütmiharjutused ja -mängud, rütmiline liikumine, rütmilised kaasmängud erinevatel rütmi ja kõlapillidel.

Muusikaline liikumine:

Rütmiharjutused ja -mängud, rütmiline liikumine.
Liikumismängud. Laulumängud, ringmängud.
Õpetaja jutustusega seotud vaba muusikaline mäng või tants.

Omalooming:

Õpetaja jutustusega seotud vaba muusikaline mäng: õpetaja jutustus annab lähtepunkti improvisatsiooniks liikumises või helis.

Muusika või muu vahendiga loodud meeleolu edastamine liikumise või heli abil.

Luuletuse või muinasjutu heliline saade: sõna – heli – liikumiskompositsioon.

Muusika kuulamine ja muusikalugu:

Kuulamismängud ja –harjutused.

Muusikapala kuulamine.

Muusikaline kirjaoskus:

Õppekäigul või kuulamisülesandes kuulatud helist rääkimine, selle kirjeldamine või iseloomustamine.

Noodinimetused. Noodijoonestik.

Rütmimängud, rütmidiktaadid.

Algne vormiõpetus praktilisel musitseerimisel.

Meetrumi tunnetamine praktilisel musitseerimisel.

Õppekäigud:

Liikumine looduses, looduse häälte kuulamine; materjalide ja nende kõladega tutvumine.

Kontserdikülastused.

Soovitatav laulu- ja instrumentaalmuusikavara: Peter Appenzeller“Francisi Assiscuse laulud“, „Sääsekaanon“ (ungari rhv.laul), Rene Eespere lastelaulud, eesti rahvalaulud („Süda tuksub“, „Poisid ritta“, „Mängulaul“ jt.), Riho Pätsi „Lemmiklaulik I-III“

Muusika õppe- ja kasvatusesmärgid II kooliastmes

6. klassi lõpetaja:

- osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises;
- laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja musitseerib tunnis erinevates vokaal- ja pillikoosseisudes;

- oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslast;
- oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- kasutab muusika oskussõnu kuulatavate muusikapalade kirjeldamisel ning suunavate küsimuste abil oma arvamuse põhjendamisel; mõistab autorsuse tähendust;
- eristab kuulduliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- leiab iseloomulikke jooni Eesti ja teiste maade rahvamuusikas;
- tunneb huvi oma kooli ja paikkonna muusikaelu ning -sündmuste vastu ja osaleb selles, mõistab laulupeo traditsiooni tähendust.

4. klass

Õpetuse juhtmotiivid ja õppeainetevaheline lõimimine

Muusikateooriast on kesksel kohal taktimõõdu kasutuselevõtt seoses murdarvutamise (lõimumine matemaatikaga), rütmiliste noodivältuste fikseerimine. 3. klassis õpitud kõrgusi tähistavatele nootidele hakatakse lisama ajalisi väärtusi. Harjutatakse õpitud lugude üleskirjutamist. Lapse muusikaline tunnetus leiab kindla pideme diatoonikas. Sellega seostuvalt omandab põhitoon väärilise koha. 4. klassi lõpuks peaks iga laps lihtsamat melodiat noodilehelt laulda suutma.

4. klassi muusikas toetatakse ka põhitunni teemat- põhjamaade mütoloogia, rahvuseeposed. Koostöös klassiõpetajaga valmistatakse ette ning esitatakse kuupeol või iseseisva etendusena lühemaid või pikemaid katkendeid mõnest eeposest.

Algne mitmehäälsus viib samm-sammult polüfoonilise laulmiseni, mitmehäälsete kaanoniteni. Kui polüfoonilist kahe- ja kolmehäälsust on piisavalt harjutatud, võib üle minna harmoonial põhinevatele muusikalistele lausetele.

Jõutakse üha lähemale suure ja väikese tertsi (duur ja moll) tunnetamisele.

Pärimuslaulud õppematerjalina nii muusika- kui ka põhitundides ning rahvapillidel musitseerimine tutvustavad lapsele rahvakultuuri traditsioone ning on tähtsad kultuurilise identiteedi kujunemisel.

Rahvuslik teema lõimub käsitööga (rahvuslik ornament) ning liikumistunniga (rahvatantsud). Vanad jutustavad laulud toetavad koduloo aines kodukandi ajaloo tutvumist.

Taotletavad õpitulemused

4. klassi lõpetaja:

Väärtused ja hoiakud:

- osaleb meelsasti muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, liikumises;
- mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslast;

Laulmine

- laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt ühe- või kahehäälselt;
- laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses;
- oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule; • laulab astmenimedega lihtsaid laule ja harjutusi;
- laulab peast laule: "Eesti hümn" (F. Pacius), "Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann), "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rahvalaul).

Pillimäng

- kasutab keha-, rütmi-, plaatpille kaasmängudes ja/või *ostinato*'des
- kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi;
- rakendab musitseerides 6- keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid;

Muusikaline liikumine

- tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi ning tempot;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

Omalooming

- muusika või muu vahendiga loodud meeolelu edastamine liikumise või heli abil.; • kasutab muusika karakteri ja meeolelu väljendamiseks loovliikumist; • loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

- kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot ja dünaamikat;
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara.

Muusikaline kirjaoskus

- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- mõistab järgnevate helivältuste ja rütmifiguuride tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

- mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 tähendust ja arvestab neid musitseerides; • mõistab duur-helilaadi ja helistike C, F, G tähendust ning kasutab neid musitseerides; • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: duur-helilaad, viulivõti, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, dies, bemoll, improvisatsioon.

Õppekäigud

- õpilane arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuse kohta suulisel või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

Õppesisu

Laulmine ja hääle arendamine :

ühehäälsed ja paigutise kahehäälsusega laulud. Kaanonid.

Rahvalaulud (lõimumine põhitunni teemaga- rahvuseeposed), laulumängud, rännulaulud. Päeva- ja aastaajalaulud.

Noodist laulmine. Laulmine koos saatel: keelpillid, flöödid, basspillid.

Pillimäng:

musitseerimine plokkflöödil C, F, G duuris. Mitmehäälsed palad ja kaanonid, ansambli tunnetus. Noodist mängimise oskuse süvendamine. Rütmilised kaasmängud erinevatel rütmil- ja kõlapillidel. Modulatsioon praktilises musitseerimises- kvindiringi kogemine.

Muusikaline liikumine:

rütmiharjutused ja -mängud, rütmiline liikumine. Laulumängud, liikumismängud. Muusika iseloomust ja karakterist lähtuv liikumine.

Omalooming:

Muusika või muu vahendiga loodud meeleolu edastamine liikumise või heli abil. Regivärsi varieerimine.

Muusika kuulamine ja muusikalugu:

kuulamismängud ja -harjutused. Erineva iseloomuga muusikapalade kuulamine. Rahvapillid.

Muusikaline kirjaoskus: taktimõõdu olemus (käsitletakse koos murdude kasutuselevõtuga matemaatikas); rütmidiktaat, improvisatsioon, kaasmäng. Lihtsamate laulude üleskirjutamine noodijoonestikule.

Õppekäigud: kontserdikülastused; liikumine looduses, looduse häälte kuulamine.

5. klass**Õpetuse juhtmotiivid ja õppeainetevaheline lõimimine**

Jätkub a' capella laulmine, toetudes õpetaja häälele. Tähelepanu pööratakse õigele kehahoiule ning aktiivsele kuulamisele. Oluline on et laps õpiks oma häält usaldama. Laudakse ühe- ja mitmehäälselt ning kaanonitest on eelistatud mittepüsivad kaanonid (homofoonilised, akordsed, vertikaalmeeleolus) harmooniaelamuse saamiseks. Sama eesmärki täidab ka mitmehääline pillimäng. Seetõttu oleks hea võimalusel kujundada välja klassiansambel ja võtta kasutusele ka alt- ning tenorplakkflöödid.

Jõutakse välja duuri ja molli olemuse ning polaarsuse tunnetamiseni.

Salvestustelt ning elavas esituses kuulatakse eesti rahvalaulu ja rahvatantsu eri kihelkondade variante- lõimimine liikumistunniga. Süvenetakse eesti rahvalaulu mis lõimub Eesti teemaga koduloos ning eesti keele tunni rahvaluule teemaga. Läänemeremaade rahvaste muusika tundmaõppimine toetab geograafias Läänemeremaade käsitlemist.

Põhitunni teemasid toetatakse Vana-Kreeka muusika käsitlemisega. Võimalusel valmistatakse koostöös draamaõpetuse ning liikumistundidega ette Vana- Kreeka teemaline näidend või viiakse läbi Vana- Kreeka stiilis olümpiamängud.

Integreerituna käsitöösse valmistatakse puust kõlapille.

Taotletavad õpitulemused

5. klassi lõpetaja:

Väärtused ja hoiakud

- osaleb meelsasti muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises;
- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi; ● leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas;

Laulmine

- laulab eakohaseid ühe- ja kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- on teadlik häälehoiu vajadusest;
- rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- Laulab peast laule: "Eesti lipp" (E. Võrk), "Kas tunned maad" (J. Berad).

Pillimäng

- kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi;
- rakendab musitseerides 6- keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid;
- seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga.

Muusikaline liikumine:

- tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid.

Omalooming

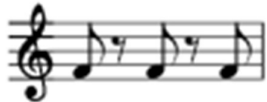
- loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;
- kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist;
- loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

Muusika kuulamine ja muusikalugu

- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;
- tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;
- on tutvunud Eesti, Soome, Rootsi, Läti või Leedu muusikatraditsioonidega.

Muusikaline kirjaoskus

- mõistab järgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

- mõistab eeltakti tähendust;
- mõistab viiulivõtme ja absoluutse helikõrguste $g-G^2$ tähendust ning kasutab neid musitseerides;
- mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C-a, G-e, F-d tähendust ning kasutab neid musitseerides;
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas:

eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, helistik, helistikumärgid, paralleelhelistikud, instrumentaalmuusika, interpreet, pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid), andante, moderato, allegro, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, crescendo, diminuendo;

Õppekäigud

- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara;
- arutleb ja avaldab arvamust muusikaelamuse kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil.

Õppesisu

Laulmine ja hääle arendamine :

ühe- ja kahehäälsed laulud, mitmehäälsed kaanonid. Eesti regivärsiline ja uuem rahvalaul (koos geograafiaperioodiga ka eesti rahvalaulu süvenenum analüüs). Läänemere rahvaste laulud (lõimumine geograafiaga- Läänemere maad). Vana- Kreeka muusika (lõimumine ajaloo- Vana- Kreeka). Tänapäeva eesti heliloojate ja maailma muusikakultuuri suurkujude laululooming. Noodist laulmine.

Pillimäng:

Mäng sopranplokklöödile C-, F-, ja D- duuris ning a-, d- ja e- mollis. Kuni 3- häälsed palad sopranflöödile. Võimaluse korral tenor- ja altflöötide kasutuselevõtt. Klassiansambli kujundamine. Koosmängu vilumuste süvendamine ja ansamblitunnetuse arendamine. Dünaamika mõiste kasutamine praktilisel musitseerimisel.

Muusikaline liikumine: eesti rahvatantsud, rahvaste tantsud. Laulumängude Hiiumaa ning teiste maakondade variandid.

Omalooming:

improvisatsiooniharjutused erinevatel rütmil-, meloodia- ja plaatpillidel. Regivärsi varieerimine.

Muusika või muu vahendiga loodud meeleolu ja karakteri edastamine liikumise abil.

Muusika kuulamine ja muusikalugu:

eesti rahvalaulu ja rahvatantsu eri kihelkondade variandid, eesti rahvapillid- õpetaja mängib ise erinevaid rahvapille. Läänemere maade rahvaste muusika. Tutvumine klahv-, keel-, puhk ja löökpillide naturaalsete helidega kui ka salvestustelt. Sümfooniaorkestri näited salvestustelt.

Muusikaline kirjaoskus:

erinevate rütmifiguratsioonidega praktilised rütmiharjutused. Diktaat; improvisatsioon, kaasmäng.

Õppekäigud:

kontserdikülastused, folkloorifestivalid; võimalusel pillitöökoja külastus.

6. klass**Õpetuse juhtmotiivid ja õppeainetevaheline lõimimine**

Suuremat tähelepanu pööratakse teadlikumale häälekoolile: hingamisharjutused, töö erinevate häälikutega- eelkõige lauldavate kaashäälikutega.

Süvendatakse duur- ja moll- helilaadi tunnetamist. Tähelepanu pööratakse praktilise harmoonia (toonika, dominandi) kogemisele läbi mitmehälse improviseerimise erinevatel pillidel.

Võimalusel jätkub töö klassiorkestriga, kuhu kaasatakse muusikakoolis õppivaid lapsi kõlavärvi rikastamiseks ning esinemisvõimaluse andmiseks.

Algab intervalliõpetus mis lõimub füüsikaga- akustikaõpetus.

6. klassis õpitakse tundma Euroopa rahvaste muusikat ning klassitsismi perioodi heliloojate (W. A. Mozart, L. van Beethoven, J. Haydn) loomingut. Rahvaste muusikat käsitletakse käsikäes tantsudega, mis annab võimaluse integreerida teemat liikumistunniga. Lõimumine käsitööga - puutöö, kus valmistatakse väikekannel

Taotletavad õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

Väärtused ja hoiakud

- huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslast;
- kasutab üksinda ja koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi; • julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes;

Laulmine

- laulab laulukooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses;

- laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt ühe- või kahehäälselt;
- laulab peast laule: "Mu isamaa armas" (saksa rahvalaul), "Püha öö" (F. Gruber).

Pillimäng

- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi; ● valdab sopranplokklöödi või väikekandle mänguvõtteid, musitseerib erinevates helistikes;
- kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;

Muusikaline liikumine

- tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ja vormi; ● tantsib eesti laulu- ja ringmänge
- väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid

Omalooming

- loob rütmilis- meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;
- kasutab muusika karakteri ja meeoleolu väljendamiseks loovliikumist;

Muusika kuulamine ja muusikalugu

- kuulab ja eristab muusikapalade vormi;
- kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); teab kodukoha koore ja dirigente; tuntumaid eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni;
- on tutvunud Vene, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatradsioonidega;
- teadvustab muusikateose autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega;

Muusikaline kirjaoskus

- kordavalt I kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas:

juhuslikud märgid, vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, tämber, hääleliigid (sopran, alt, tenor, bariton, bass), largo, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, ;

Õppekäigud

- arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

Õppesisu

Laulmine ja hääle arendamine :

lauldakse ühe- ja kahehääelseid laule, mitmehääelseid kaanoneid. Lauluvaraks on eesti muusika, Euroopa maade rahvaste lauluvara, aga ka muusikakultuuri suurkujude W. A. Mozart, L. van Beethoven, J. Haydn jt. laululooming.

Toimub teadlikum töö häälega- lauldavad kaashäälikud.

Pillimäng:

sopranplokklöödi mängimine erinevates helistikes. Improviseerimine paralleelsetes helistikes. Võimalusel klassiorkester- plokklöödid, olemasolevad harmooniapillid, rütmipillid.

Muusikaline liikumine:

Euroopa rahvaste tantsud. Eesti rahvatantsud. Laulumängude Hiiumaa ning teiste maakondade variandid.

Omalooming:

improvisatsiooniharjutused erinevatel rütmi- ja meloodiapillidel. Kaasmängud harmooniapillil, rütmi- või plaatpillidel. Loovliikumine väljendades muusika meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ja vormi.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

hääleliikidega tutvumine naturaalsete helide kaudu ning kooriliikidega salvestuste abil. Klassitsismi perioodi heliloojate looming- W. A. Mozart, L. van Beethoven, J. Haydn. Euroopa rahvaste muusika kuulamine: Vene, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa. Õpitud muusikapalade ja laulude autorite tutvustamine.

Muusikaline kirjaoskus:

meloodia transponeerimine. Praktiline harmoonia läbi mitmehäälse improviseerimise erinevatel pillidel. Noodist laulmine. Dünaamika ja agoogika mõistete praktiline kasutamine musitseerimisel.

Õppekäigud:

Kontserdikülastused. Võimalusel pillimeistri töökoja külastus või traditsioonilise külapillimehe külastus.

Kunstiõpetus

Kunstiõpetuse põhimõtted

Kunstiõpetus toimub waldorfkoolis regulaarselt iganädalaste ainetundide vormis. Samas on kunstiõpetus läbiv õppeaine, millele klassiõpetaja pühendab erinevates ainetundides ainevihikuid kujundades piisavalt aega ja tähelepanu. Valdavalt on kunstiõpetus klassiõpetaja ülesanne, kuid õpetajate kolleegiumi ühisotsusel võib kunstiõpetaja vastavad tunnid üle võtta.

Waldorfõpetaja ettevalmistuse ja enesetäienduse hulka kuulub alati ka kunstilise eneseväljenduse arendamine. Kunst on kõige otsesemalt seotud inimese olemuse ühe osaga, tunnetega. Kunstilise tegevuse läbi kogeb õpetaja kõige paremini kunsti mõju, arendab hinge tundlikkust ning silma ja kätt. Laiemas plaanis soodustab kunstiga tegelemine pedagoogika kui kasvatuskunsti arengut.

Kunstiõpetuse aine suuremad alateemad põhikoolis on maalimine, joonistamine ja voolimine. Eristatakse jutustavat või joonistavat maalimist, mis toimub alguses vahaplokkide või –kriitide, hiljem värviliste pliiatsitega ning akvarellidega maalimist. Esimest kasutatakse pidevalt kõigis ainetes seoses vastavate teemade ning ainevihikutega: illustratsioonid ja kujundus nõuavad pidevat tegelemist ja tehnika edasiarendamist. Akvarellidega maalimine toimub reeglina kunstitunni ajal. Voltimine ning muud meisterdamistööd kuuluvad käsitöö valdkonda.

Maalimisõpetuse lähtekoht on Goethe värviopeetus, milles uuritakse ja kirjeldatakse värvide meelelis- kõlbelisi mõjusid. Laps õpib tajuma objektiivset hingelist muljet, mille värvitajumus esile kutsub. Seetõttu hakatakse lastega akvarellidega maalima viisil, mis on väga lähedane abstraktsel maalimisele. Samas peab värvist lähtuv maalimine olema lapse jaoks hingeliselt konkreetne. Õpetaja jutustatud värvilood, mis iseloomustavad värve enne nende paberile ilmumist, on juhiseks ja abiks sel viisil värvidega ümberkäimisel. Kui laps on piisavalt kaua ja intensiivselt värve tundma õppinud ja läbi elanud, leitakse õpetaja juhendamisel tee värvist mineraalsete vormideni (mäestikud, kivi), atmosfääriliste nähtusteni, taimede ja loomadeni. Väline vorm tuletatakse värvide sisemisest läbielamisest. Akvarellitehnikat harjutatakse põhjalikult, esialgu märgtehnikas (1. –6. klass).

Jutustava või joonistava maalimisega tegeldakse õpetaja juhendamisel kogu kooliaja. Algimpulsiks on siin õpetaja joonistatud tahvlipildid. Lähtekohaks on värvipind, mitte joon. Piirjooned tekivad erivärviliste pindade kokkupuutel.

Voolimine arendab eelkõige vormi tunnetamist. Voolimises on mõttekas kasutada alguses pehmemat materjali – voolimisvaha, hiljem savi. Savitöös äratatakse algselt lihtsat vormi, kera, ning selle edasiarendusi voolides laste vormitunnetus. Hilisem ühest tükist figuuride voolimine võib samuti lähtuda kerast. Sarnaselt maalimisele annavad voolimistööks ainet paljud perioodõppe ained, nt loodusõpetus, matemaatika.

Kunstiõpetus on meeltekoolitus, mille kaudu lapse hing toitu saab. Kunstiloomingus kogeb laps oma hingelisust. Samaaegselt meelelisega toimib värvi- ja vormitajumises mittemeeleline kogemus, mis viib väljapoole iseenda piire, objektiivsete kvaliteetide maailma.

Värviaistingutest omandab laps paindlikud kujutlused, paindlikud tunded ja tahteaktsioonid. Kogu hingelisuus muutub paindlikumaks. Kunstiõpetuses arendatakse õpilase tajumisvõimet ja loovust, tasakaalustatakse emotsioone, kujundatakse maitseotsustusi ja üldist huvi kunsti vastu.

Tööde valmimisele järgneb õpetaja poolt juhendatud tööde vaatlus. Võimalusel toimub see järgmisel päeval. Õpetaja juhib tähelepanu töödes avalduvatele erinevatele kunstilistele parameetritele. Õpetaja suunamisel harjutatakse vaatlusel objektiivset pilku. Kõik tööd väärivad esitlemist klassitoa või kooli seintel. Klassi tööde esitlemine grupina loob vaatlusel teistsuguse kogemuse kui üksiktööde puhul.

Kunstiõpetuses on väga olulised kvaliteetsed, looduslikud töövahendid: akvarellid, vahakriidid, pliiatsid, savid. Reeglina hangib need kool tunnustatud ja looduslikke tooraineid kasutatavalt firmadelt.

Tänapäeval omab kunstiga tegelemine üha rohkem ka profülaktilis- teraapilist iseloomu. Oma kogemustest lähtuvalt saavad klassiõpetaja ja kunstiõpetaja seda klassiga koos või õpilasega individuaalselt töötades mitmekülgset rakendada. Kui klassi on hommikuti raske koondada või ilmnevad tugevad probleemid tahtesfääris, võib klassiõpetaja mõne aja jooksul põhitunni rütmilises osas rakendada voolimist. Kunstiõpetuse profülaktilis-teraapiline kasutusala on väga paindlik ning lähtub alati konkreetsetest oludest, õpilastest ning õpetajast.

Üldpädevuste kujundamine ning läbivate teemade sidumine kunstiõpetusega I-II kooliastmes

Väärtuspädevus. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ja kultuurilist mitmekesisust. Kunstitegevuse, analüüsitavate teoste ja kunstisündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushinnangute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus õpetab teadvustama kunsti eneseväljenduse vahendina, hindama ideid ning austama autorsust.

Sotsiaalne pädevus. Rühmatööd ja näituste korraldamine kujundavad koostöövalmidust, õpetavad väärtustama üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamusest lugupidamist.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannetes saadav tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste teemade käsitlemine aitab kujundada isiklikku ja kultuurilist identiteeti. Õpitakse väljendama oma identiteeti loomingus.

Õpipädevus. Õpilastel on võimalus ise jõukohaseid ülesandeid luua, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad lapsel suurendada oma rolli õppetegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist. Tutvutakse kunsti kui mitteverbaalse keelega,

õpitakse tõlkima sõnumeid erinevate väljendusviiside vahel.

Matemaatikapädevus. Pädevuse arengut toetavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, põhjendada valikuid, analüüsida tulemusi, võrrelda ja liigitada tunnuseid.

Ettevõtlikkuspädevus. Pädevuse kujunemist toetab õpitava sidumine igapäevaelu nähtustega, uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus võimaldab katsetada idee teostamisel erinevaid võimalusi, rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse oma tegevust planeerima ning võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest.

Läbiv teema „**Väärtused ja kõlblus**“ seostub avatud ja lugupidava suhtumise kujundamisega kultuuritraditsioonidesse, uute ideede väärtustamisega, isiklike emotsioonide ja kogemuste väljendamise väärtustamisega.

Läbiv teema „**Kultuuriline identiteet**“ seostub kohaliku ja maailma kultuuripärandiga tutvumisega, kultuurisündmustel osalemise ja nende korraldamisega.

Läbiv teema „**Elukestev õpe ja karjääri kujundamine**“ seostub oma võimete ja huvide tundmaõppimise ja teadvustamisega, kunstiga seotud elukutsete ja kunsti igapäevaeluliste väljunditega tutvumisega.

Läbiv teema „**Tehnoloogia ja innovatsioon**“ seostub praktiliste loovtegevustega, mille käigus kasutatakse erinevaid vahendeid ja oskusi ning katsetatakse uusi võimalusi.

Läbiv teema „**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**“ seostub oma ideede arendamise ja elluviimise väärtustamisega õppes.

Läbiv teema „**Tervis ja ohutus**“ seostub kunsti rahustava ja tervendava mõju teadvustamisega, aga ka materjalide ja töövahendite ohutu kasutamise õppimisega.

Läbiv teema „**Keskkond ja jätkusuutlik areng**“ seostub kunsti ja looduskeskkonna ning tehiskeskkonna seoste uurimisega, aga ka materjalide valiku ning säästliku kasutamise põhimõtete omandamisega.

Õppe-eesmärgid I kooliastmele

- vaatlemisoskuse arendamine;
- esteetilise ja säästliku aspekti märkamine keskkonnas;
- elava värvitunnetuse arendamine;
- kujutlusvõime ja ruumitunnetuse arendamine;
- loovuse arendamine;
- oma loomingulise potentsiaali tunnetamine;
- visuaalsete kunstide väljendusvahendite tundma õppimine;
- oskuste arendamine erinevatel kunstialadel;
- erinevate materjalide ja töövõtete tundmaõppimine ja kasutamine;

- kunstiteoste analüüsimise õppimine;
- kunstiteose ilu ja isikupära märkamine ja hindamine;
- kunstipärandi ja tänapäevase kunstiloominguga tutvumine.

Õpetuse juhtmotiivid I kooliastmes ning õppeainetevaheline lõimimine

Kuna kunstiõpetus on aine, milles pole oluline õppesisu käsitlemine kindlas järjekorras, vaid uuriv lähenemine ning erinevate töövõtete omandamine ja nende abil enese loov väljendamine, siis on nii eespool kirjeldatud aineõpetuse põhimõtted kui ka siintoodud meetodilised juhtmõtted ja lõimimisviisid esitatud kogu I kooliastme kohta. Kunstiõpetus on väga elav õppeaine, mille ülesanded sünnivad tihti koostöös teiste õppeainete või ka koolielus valitsevate meeleoludega.

Tunni alguses on väga tähtis häälestus, meeleolu viimine kunsti lainele. Akvarellidega maalimisele eelneb rahulik ja põhjalik töökoha ettevalmistus, paberi niisutamine ja silumine, õpetaja värviloo kuulamine, mis omakorda äratav sisemise kujutluspildi. Värvilood pole subjektiivsed – suvalised, vaid tuletatud värvide enda loomusest. Kui lapsed pole värvidega ümberkäimisel veel kogenenud, maalib õpetaja pildi kõigepealt ette. Hiljem võib lähtuda ka tekkinud kujutluspildist. Värvimeeleolu maalimine.

Vahakriitidega maalimine toimub õpetaja jutustatud muinasjuttude põhjal. Motiivi võib laps valida vabalt, õpetaja juhendab kriitidega maalimise tehnika osas – värvipinnast, mitte joonest lähtuv maalimine.

Kujutava kunsti valdavalt individuaalsele iseloomule lisaks võib alustada sotsiaalse maalimisega. Koostöömaalid valmivad sõltuvalt klassi suurusest grupiti või kogu klassiga.

Rahulik töömeeleollu juhatamine eelneb ka voolimisele. Töö voolimisvahaga eeldab vaha eelnevat pihkude vahel soojendamist. Savi muutub plastilisemaks, kui materjal enne töö alustamist väikeste tükkidena läbi näppida. Meetodiks on õpetaja poolt ette tegemine, ühine töötamine, vahevaatlused, lühikesed verbaalsed juhendid, tunnetust arendav silmad kinni voolimise faas (kera voolimisel). Maalimisele järgneb hiljem vaatlus, savitöö võimaldab lisaks vormitunnetuslikku meeltekogemust – voolitud kerad või kera edasiarendused antakse käest kätte. Võimalik on kogeda ja arendada erinevaid puutemele aistinguid.

Kunstiülesannete teemad on tihedalt seotud erinevates õppeainetes (peamiselt põhitunnis) käsitletavaga. Samas toimub pidevalt ka igas õppeaines ainevihiku kaunistamine ja illustreerimine õpitava sisu toetavate joonistega. Illustreerimistöö on eriti tähtsustatud kolmandal õppeaastal, kui koostatakse oma raamatuid. Põhitundide teemad kanduvad kunstiõpetusse ka erinevatel õppekäikudel, kus tutvutakse lähiümbruse looduse ja ehituskunstiga. Erineva sisuga õppekäigud on ka olulised ohutu käitumise õppimiseks nii loodus- kui linnakeskkonnas.

Erinevaid kunstiülesandeid lõimitakse ka muusikaõpetusega, nii muusitseerimisharjutuste kui inspireeriva ja loomingut toetava muusika kuulamisega.

Samuti lõimuvad kunstiõpetuse ülesanded kehalise kasvatuse või tantsuõpetuse tundidega, kui sama teematikat või meeleolusid väljendatakse väga erinevatel viisidel, seostades liikumise, muusika ja visuaalsed väljendusvormid.

1. klass

Õppeaine ahaline maht - 52/53 ainetundi õppeaastas ehk 1,5 ainetundi nädalas läbi õppeaasta, mida klassiõpetaja reguleerib vastavalt, kas 1 või 2 ainetundi nädalas, jälgides õppeaine üldist mahtu ja kombineerides tunde tööõpetusega.

Esimese õppeaasta eripäraks on kunstiõpetuse väga suur ülekandumine põhiainetes õpetusse. Õpetus toetub erinevates õppeainetes kujutluspildile, mis tihti ka vihikusse maalitakse. 1. klassi puhul on tähtis eraldi välja tuua ka kõiki aineid läbiv vaatlemisoscuse arendamine, materjalide tundmaõppimine ning säästliku kasutamise harjumuse kujundamine.

Taotletavad õpitulemused

1. klassi lõpetaja:

- tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegevusest;
- katsetab julgelt oma mõtete, ideede ja tunnete erinevaid visuaalseid väljendusi;
- tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega;
- kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- paneb tähele värvide koosmõju;
- kasutab akvarellimaali, vahakriidimaali ja vahavoolimise töövõtteid;
- käib kunstimuseumides ja näitustel;
- väärtustab säästlikke kasutamise põhimõtteid.

Õppesisu:

Vahakriitidega maalimise värvipindadest lähtuv tehnika.

Vahakriitidega maalitud muinasjutupildid.

Objektide esiletoomine kujutamisel.

Akvarellidega maalimise märgtehnikaga koos ettevalmistustega.

Akvarellidega maalitud värvimeeleolud – algselt ühe, siis kahe ja kolme põhivärviga.

Voolimise ettevalmistus.

Figuuride voolimine voolimisvahast.

Materjalide säästlik kasutamine.

Lähiümbruse loodus ja ehituskunst.

Õppetegevus:

Muinasjuttude visuaalne jutustamine.

Lähiümbruse looduskeskkonna ja arhitektuuriga tutvumine.

Vahakriitidega maalimise tehnika õppimine.

Akvarellidega maalimise tehnika õppimine.

Voolimisvaha omadustega tutvumine ja voolimistehnika õppimine.

Muuseumide ja kunstinäituste külastamine.

Tööde vaatlemine, oma töö esitlemine.

Töötamine koos teistega – materjalide ja töövahendite otstarbekas kasutamine, teistega arvestamine.

2. klass

Õppeaine ahaline maht - 52/53 ainetundi õppeaastas ehk 1,5 ainetundi nädalas läbi õppeaasta, mida klassiõpetaja reguleerib vastavalt, kas 1 või 2 ainetundi nädalas, jälgides õppeaine üldist mahtu ja kombineerides tunde tööõpetusega.

Teisel õppeaastal on eraldi rõhutamist väärt kõiki aineid läbiv kirjeldamisoskuse arendamine, materjalide tundma õppimine ning säästliku kasutamise harjumuse kujundamine. Oluline erinevus eelmise aastaga võrreldes on iseloomulike vormide voolimine loomadest. Seeläbi tähtsustatakse olulise eristamist ja rõhutamist ning lõimitakse tihedalt eesti keel, loodusõpetus ja kunstiõpetus.

Taotletavad õpitulemused

2. klassi lõpetaja:

- tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegevusest;
- katsetab julgelt oma mõtete, ideede ja tunnete erinevaid visuaalseid väljendusi;
- tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega;
- kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks;
- paneb tähele värvide koosmõju;
- kasutab akvarellimaali, vahakriidimaali ja vahavoolimise töövõtteid;
- käib kunstmuuseumides ja näitustel;
- arutleb kunsti üle;
- kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid;
- väärtustab säästlikke materjalide kasutamise põhimõtteid.

Õppesisu:

Muinasjutu- ja legendi piltide maalimine vahakriitidega.

Värvide iseloomu tundmaõppimine.

Sekundaarvärvide saamine põhivärvide baasil (nt roheline).

Figuuride voolimine voolimisvahast.

Vormiharjutused saviga. Kera, selle edasiarendused.

Lähiümbruse loodus ja ehituskunst.

Materjalide säästlik ja ohutu kasutamine.

Õppetegevus:

Muinasjuttude ja legendide visuaalne jutustamine.

Lähiümbruse looduskeskkonna ja arhitektuuriga tutvumine.

Vahakriitidega maalimise tehnika õppimine.
Akvarellidega maalimise tehnika õppimine.
Voolimisvaha omadustega tutvumine ja voolimistehnika õppimine.
Muuseumide ja kunstinäituste külastamine.
Vestlused visuaalse kultuuri teemadel, vestlused kunstnikega.
Kunsteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.
Tööde vaatlemine, oma töö esitlemine.
Töötamine koos teistega – materjalide ja töövahendite otstarbekas kasutamine, teistega arvestamine.

3. klass

Õppeaine ahaline maht - 52/53 ainetundi õppeaastas ehk 1,5 ainetundi nädalas läbi õppeaasta, mida klassiõpetaja reguleerib vastavalt, kas 1 või 2 ainetundi nädalas, jälgides õppeaine üldist mahtu ja kombineerides tunde tööõpetusega.

Erilise tähtsuse omandab kunsti koosloomine ja seeläbi koostöö tegemine. Samuti eristab kolmandat kooliaastat eelnevatest kunsteoste ja igapäevaelu seostamine. Siinkohal on oluline koduloo, kunsti, käsitöö, muusika ja emakeele õppe ühistöö, mille käigus tutvutakse eelnevate põlvkondade tarbekunsti ja kunsti- ning käsitöösuskuste ja –vahenditega.

Taotletavad õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegevusest;
- katsetab julgelt oma mõtete, ideede ja tunnete erinevaid visuaalseid väljendusi;
- tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega;
- kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- suudab maalida püstitatud teemal;
- leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks;
- tunneb põhivärve, oskab nende abil segada vajaminevaid toone;
- paneb tähele värvide koosmõju;
- tajub ja oskab kasutada värvide hele-tumedust;
- paneb tähele pildi kompositsiooni, oskab kasutada pildiruumi;
- kasutab erinevaid õpitud joonistamise, maalimise, voolimise ja muude kujutamiskiiside töövõtteid ning tehnikaid;
- tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte;
- käib kunstimuuseumides ja näitustel;
- arutleb kunsti üle, kasutades õpitud mõisteid;
- seostab vormi otstarbega;
- kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid;
- tuleb toime nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuuri- ja õppekeskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid;

- väärtustab säästlikke ja keskkonnahoidlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid.

Õppesisu:

Vahakriitidega maalimine: muinasjutupildid, koduloo, inimeseõpetuse ja teiste ainete temaatika.

Kuuevärviring. Külmad ja soojad toonid. Vastandvärvid.

Akvarellidega maalimine: värvimeeleolud, ainetundides aktuaalne temaatika.

Koostöömaalid.

Voolimine saviga. Vormiharjutused.

Lähiümbruse loodus ja ehituskunst.

Materjalide säästlik ja ohutu kasutamine.

Kunstiteoste roll igapäevaelus.

Õppetegevus:

Muinasjuttude ja legendide, koduloo, loodusõpetuse jt ainete teemade visuaalne jutustamine.

Lähiümbruse looduskeskkonna ja arhitektuuriga tutvumine.

Ehitustehnikatega tutvumine.

Vahakriitidega maalimise tehnika õppimine.

Akvarellidega maalimise tehnika õppimine.

Kattevärvidega maalimise tehnika õppimine.

Kollaažitehnika õppimine.

Voolimisvaha omadustega tutvumine ja voolimistehnika õppimine.

Savi omadustega tutvumine ja voolimistehnika õppimine.

Raamatu koostamine ja illustreerimine.

Muuseumide ja kunstinäituste külastamine.

Vestlused visuaalse kultuuri teemadel, näidete arutlemine, vestlused kunstnikega.

Kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.

Tööde vaatlemine, oma töö esitlemine ja selgitamine.

Töötamine koos teistega – materjalide ja töövahendite otstarbekas kasutamine, teistega arvestamine.

Õppe-eesmärgid II kooliastmele:

- oma kunstivõimete ja –huvide tunnetamine;
- oskus visuaalsete vahenditega väljendada oma mõtteid, ideid ja teadmisi;
- oskus kavandada oma tööd;
- esmased oskused luua kompositsiooni;
- erinevate kunstitehnikate kasutamine;
- kunstiteoste analüüsimine;
- kultuurikeskkonna analüüsimine;
- kultuuri väärtustamine;
- eetiline ja ohutu käitumine kultuurikeskkonnas.

4. klass

Õppeaine ajaline maht: 70 tundi õppeaastas, 2 tundi nädalas läbi õppeaasta.

Õpetuse juhtmotiivid ning õppeainetevaheline lõimimine

Värviharjutused akvarellidega saavad konkreetsema vormi. Loomaõpetuse ja Põhja mütoloogia aineperioodide temaatikat lähtepunktiks võttes harjutatakse värvide tihenemist vormideks – loomavormideks, mütoloogilisteks kujudeks. Vastavalt teemale tuleb leida värv ja värvist vorm. Samu teemasid saab kasutada ka vahakriitidega maalides. Vahakriitidega harjutatakse värvide segamist erinevate kihtide üksteise peale kandmisega, heledaid – tumedaid toone. Jätkatakse sotsiaalse maalimise harjutusi. Temaatika valik seob kunstiõpetuse nii emakeele ja koduloo kui ka loomaõpetusega.

Koduloo raames tutvutakse kodukoha ajaloo ja legendidega, ka liikumistundides on tähtsal kohal rahvatantsud. Rahvapärimusega tutvumisel on oluline ka muuseumi või näituse külastamine, millest võib kasu olla nii kunstiõpetuse kujundamisülesanneteks kui ka käsitöö tundides ornamendi kujundamiseks. 4. klassis olulist ornamendi ja sümmeetria temaatikat toetab ka graafika võtete õppimine. Peegelpildiefekti tajumine ja oma tahte allutamine arendavad ruumilist ja loogilist mõtlemist.

Juba traditsiooniliselt kuulub kujundamine ja illustreerimine iga ainevihi koostamise juurde.

Kerast lähtudes tegeletakse voolimises loomaplastikaga, tehes tihedat koostööd loomaõpetusega.

Taotletavad õpitulemused

4. klassi lõpetaja:

- tunnetab oma kunstivõimeid ja –huve;
- väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi;
- kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal,
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, graafika, kollaaž, skulptuur);
- analüüsib kunstiteoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid;
- peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;
- mõistab kultuuriväärtuste ja –keskkonna kaitse olulisust;
- tegutseb eetilisel ja ohutult;
- kõik 4. klassi vormijoonistamise õpitulemused, mis on kirjas matemaatika ainekava lõpus.

Õppesisu

Maalimine akvarellide ja vahakriitidega.
Kihttehnika vahakriitidega maalimisel.

Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted.
Heledus – tumedus.
Savist loomafiguurid: magav kass, lamav lehm, karu jms.
Sõnumi ja emotsiooni edastamine värvivalikuga, vormiga.
Graafika käepäraste vahenditega.
Vormijoonistamine.
Kunstiteose analüüs.
Eesti rahvakunst.
Loodust säästva tarbimise põhimõtted.
Pildi, teksti, heli ja liikumise seosed ja koosmõju.

Õppetegevus

Uurimuslikud ja loovad tööd.
Kujutamine ja kujundamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega.
Ruumiliste kompositsioonide valmistamine.
Kunstiteoste ühine analüüsimine, võrdlemine, arutlemine.
Muuseumide, näituste külastamine.

5. klass

Õppeaine ajaline maht: 70 tundi õppeaastas, 2 tundi nädalas läbi õppeaasta.

Õpetuse juhtmotiivid ning õppeainetevaheline lõimimine

Maalimisõpetuses võib kasutada põhitunni (ajaloo, emakeele, loodusõpetuse) teemasid. Tegemist pole mitte lihtsa esteetilise illustreerimisega, vaid kujundamisega, põhitunnis räägitu süvendamisega kvalitatiiv-olemuslikust küljest. Jätkatakse kvalitatiivseid otsinguid värvidemaailmas, sellesuunalisi vaatlusi, töötatakse teadlikumalt peenemate nüanssidega. Vormijoonistuse põimitud motiive saab kunstiõpetuses veelkord süvendatult käsitleda.

Taimeõpetusest lähtuvalt võib voolida savist taimevorme, püüdes tunnetada kasvujõude, mis ainet kujundavad.

Õppekäikudel vaadeldakse arhitektuuri, lõimides kunstiõpetuse matemaatikaga, kus vabakäejoonistustes geomeetriliste põhivormidega tutvutakse ning hiljem neid kombineerides ornamente kujundatakse.

Juba traditsiooniliselt kuulub kujundamine ja illustreerimine iga ainevihi koostamise juurde.

Taotletavad õpitulemused

5. klassi lõpetaja:

- kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse

- kompositsiooni baasoskusi;
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur,);
- analüüsib kunstiteoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid;
- mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet;
- leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;
- tegutseb eetilisel ja ohutult.

Õppesisu

Maalimine: põhitunni teemad, aastaajad.

Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi.

Ühe värvi erinevad toonid.

III astme värvid.

Joonistamine pliiatsite, vahakriitidega.

Kompositsiooni tasakaal, pind, dominant ja koloriit.

Liikumise kujutamine.

Põimingud, põimuvate ornamentide motiivid: sõle-, prossi-, käevõrugravüürid; relva-, kiivri-, laevaninakaunistused; keltide, karolingide, langobardide põimingud.

Vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus kujunduses.

Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest aegadest tänapäevani.

Geomeetria ja harmoonia ehituses, Eesti ehituskultuur.

Savist loomafiguurid, taimevormid: pung, vili.

Koostöömaalid.

Õppetegevus

Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd, ühise tulemuse nimel koostöö.

Kujutamine ja kujundamine, ka eksperimenteerides.

Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine.

Ruumiliste kompositsioonide valmistamine.

Kunstitehnikate loov kasutamine.

Kunstiteoste vaatlemine, analüüsimine, võrdlemine, arutlemine.

Muuseumide, näituste külastamine.

6. klass

Õppeaine ajaline maht: 70 tundi õppeaastas, 2 tundi nädalas läbi õppeaasta.

Õpetuse juhtmotiivid ning õppeainetevaheline lõimimine

Seoses esimese füüsikaperioodi optiliste vaatlustega käsitletakse valguse – varju, komplementaarvärvide, värviringi teemat. Valguse ja varju, hele-tumeduse vaatlused. Käsitletakse projektsiooniõpetust.

Ühe võimalusena jäävad värvid kõrvale ning töötatakse sõe või kriidiga – maalimine muutub joonistamiseks. Teine võimalik harjutustee jätab ruumi ka maalimisele ja käsitleb vastavaid teemasid maalimise seisukohast.

Joonistamise õppimine toetub maalimisel omandatud käevabadusele, lisandub täpsus, mida harjutatakse aga ka matemaatikas geomeetrias ja liikumistundides.

Geograafiaõpetust saab täiendada erinevate mäestikuvormide plastilise vormimisega (graniit-, lubjakivimäestikud, mineraalsed kandilised ruumivormid). Tarbevormide voolimine seob aga kunsti- ja käsitööõpetuse.

Juba traditsiooniliselt kuulub kujundamine ja illustreerimine iga ainevihiku koostamise juurde.

Taotletavad õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon);
- analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;
- märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami;
- arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas;
- tegutseb eetilisel ja ohutult nii reaalsetes kui virtuaalsetes kultuurikeskkondades.

Õppesisu

Valgus - poolvari - vari. Ruumiline keha valguses ja varjus. Vaikelu varjudega.

Joonistamine pliiatsi, kriidi või sõega. Viirutustehnika.

Hall ja must segatud värvidest.

Komplementaarvärvid.

Värviring.

Proportsioonide ja värvide optiline tasakaal.

Maalimine: põhitunni teemad, aastaajad, loodus.

Lihtsamate tarbevormide voolimine; mäestikuvormide plastiline vormimine.

Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks.

Elukeskkonna parandamine kunsti ja kujunduse kaudu.

Animatsiooni ja pildistamise tehnikad.

Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis.

Märgid ja sümbolid kunstis ja meedias.

Mineviku ja tänapäeva kunstiteoseid.

Muuseumide ja galeriide funktsioonid.

Õppetegevus

Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd, ühise tulemuse nimel koostöö.

Kujutamine ja kujundamine, ka eksperimenteerides.

Visandamine ja kavandamine.

Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine.

Ruumiliste kompositsioonide või mudelite valmistamine.

Kunstitehnikate loov kasutamine.

Kunstiteoste vaatlemine, analüüsimine, võrdlemine, arutlemine.

Visuaalse meedia pildikeele uurimine ja võrdlemine.

Muuseumide, näituste külastamine.